

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen och av 2 § i lagen om ersättning för utbildning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att av lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen och lagen om ersättning för utbildning ändras. Slopandet av utbildningsavdraget för arbetsgivare medför behov av att ändra de nämnda lagarna. Propositionen hänför sig till ett ramförhandlingsbeslut av statsminister Petteri Orpos regering.

Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen ändras så att lagen endast tillämpas på arbetsgivare som har rätt till utbildningsersättning samt på deras arbetstagare och personer som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till dem. I lagen görs också tekniska ändringar med anledning av slopandet av utbildningsavdraget och den föreslagna ändringen av lagens tillämpningsområde.

Dessutom föreslås det att tillämpningsområdet för lagen om ersättning för utbildning ändras så att hänvisningarna till lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och till inkomstskattelagen för gårdsbruk stryks.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Nuläge.....	3
2.1.1 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen	3
2.1.2 Lagen om ersättning för utbildning	5
2.2 Bedömning av nuläget	6
3 Målsättning.....	7
4 Förslagen och deras konsekvenser	7
5 Alternativa handlingsvägar.....	10
6 Remissvar	10
7 Specialmotivering.....	11
7.1 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen	11
7.2 Lagen om ersättning för utbildning	12
8 Ikraftträdande	12
9 Förhållande till andra propositioner	12
LAGFÖRSLAG.....	14
1. Lag om ändring av lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen	14
2. Lag om ändring av 2 § i lagen om ersättning för utbildning	15
BILAGA.....	16
PARALLELLTEXT	16
1. Lag om ändring av lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen	16
2. Lag om ändring av 2 § i lagen om ersättning för utbildning	17

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Vid regeringens ramförhandlingar den 16 april 2024 fattade statsminister Petteri Orpos regering beslut om att slopa utbildningsavdraget för arbetsgivare, eftersom de mål som uppställts för avdraget inte har uppnåtts.

Med slopandet av utbildningsavdraget för arbetsgivare avses att den rätt till skatteavdrag för arbetsgivaren som avses i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968, nedan *näringssskattelagen*) och i inkomstskattelagen för gårdsbruk (543/1967) slopas. Finansministeriet har berett ett förslag om att upphäva bestämmelserna om arbetsgivarens rätt till skatteavdrag i näringssskattelagen och inkomstskattelagen för gårdsbruk.¹ Enligt förslaget ska möjligheten att få *utbildningsersättning* som ett ekonomiskt incitament som stöder att arbetstagare deltar i utbildningar inte ändras i fråga om de arbetsgivare som lagen om ersättning för utbildning (1140/2013) tillämpas på.

Slopandet av utbildningsavdraget för arbetsgivare medför behov av att ändra bestämmelser i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen (1136/2013) och lagen om ersättning för utbildning.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet och den har behandlats tillsammans med de centrala arbetsmarknadsorganisationerna och Företagarna i Finland rf. Uppgifter om beredningen av propositionen finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> med identifieringskod [TEM060:00/2024](#).

Utkastet till regeringsproposition var på remiss mellan den 5 september och den 19 september 2024. Remisstiden var exceptionellt kort på grund av den brådskande tidsplanen för beredningen. Sammanlagt lämnades 8 utlåtanden. Utlåtanden om propositionsutkastet lämnades av arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer samt av Sysselsättningsfonden. De inkomna utlåtandena kan läsas på den ovan nämnda projektsidan.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nuläge

2.1.1 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen

Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen trädde i kraft den 1 januari 2014. Enligt 1 § i lagen är syftet med lagen att främja utvecklingen av arbetstagarnas yrkeskompetens. Syftet är att uppmuntra arbetsgivare till att upprätthålla och utveckla arbetstagarnas yrkeskompetens för att arbetstagarnas yrkeskompetens ska uppfylla de krav som

¹ Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om inkomstskatteskalan för 2025 och lag om ändring och temporär ändring av inkomstskattelagen samt till vissa andra skattelagar (RP 108/2024 rd).

arbetet och arbetsuppgifterna ställer och motsvara förutsägbara förändringar i kompetensbehoven. Uppfyllandet av lagens syfte stöds genom ett skatteincitament (utbildningsavdrag) och i fråga om icke-skattepliktiga arbetsgivare genom ett motsvarande ekonomiskt incitament (utbildningsersättning).

I lagen fastställs vad som avses med sådan utveckling av yrkeskompetensen som understöds ekonomiskt. Med utveckling av arbetskompetensen avses sådan planmässig utbildning som tillhandahålls arbetstagare och som behövs för att upprätthålla och utveckla arbetstagares yrkeskompetens så att den kan bemöta de krav som arbetet och arbetsuppgifterna ställer samt sådana föränderliga kunskapsbehov som kan förutsägas.

I 2 § definieras lagens tillämpningsområde. Lagen tillämpas på arbetstagare och personer i offentligrättsligt anställningsförhållande samt på deras arbetsgivare. Lagen tillämpas dock inte på statliga ämbetsverk och inrättningar och på riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsmän, och inte heller på tjänstemännen vid riksdagens kansli, republikens presidents kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli eller statens revisionsverk eller på Finlands Banks och Folkpensionsanstaltens tjänstemän och anställda, om inte något annat föreskrivs i lag. Lagen tillämpas inte heller på hushållsarbetsgivare. Vad som i lagen föreskrivs om arbetstagare gäller även tjänsteinnehavare. Statliga ämbetsverk och inrättningar avgränsades från tillämpningsområdet från ingången av 2021.

I 3 § finns bestämmelser om utbildningsplanen. För att få skatteavdrag eller ett motsvarande ekonomiskt incitament ska arbetsgivaren upprätta en utbildningsplan för utveckling av arbetstagarnas yrkeskompetens.

I fråga om de företag och sammanslutningar som omfattas av tillämpningsområdet för samarbetslagen (1333/2021) betraktas en utvecklingsplan för arbetsgemenskapen enligt 9 § i den lagen som en sådan plan. I fråga om de arbetsgivare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare i kommuner och välfärdsområden (449/2007) betraktas en personal- och utbildningsplan enligt 4 a § i den lagen som en sådan plan.

I lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen föreskrivs om innehållet i utbildningsplanen i fråga om de arbetsgivare som inte omfattas av tillämpningsområdet för samarbetslagarna. För de arbetsgivare som samarbetslagarna inte tillämpas på är det frivilligt att upprätta en utbildningsplan. Att upprätta en plan är dock ett villkor för att få stödet. En plan som upprättas av arbetsgivaren ska inbegripa en bedömning av hela personalens yrkeskompetens samt av förändringarna i kraven på yrkeskompetens och orsakerna till dem samt en plan som baserar sig på denna bedömning enligt personalgrupp eller någon annan ändamålsenlig gruppindelning. Planen ska dessutom inbegripa allmänna principer för att upprätthålla arbetsförmågan hos arbetstagare som hotas av arbetsoförmåga och äldre arbetstagare samt arbetsmarknadskompetensen för arbetstagare som hotas av arbetslöshet. I planen ska dessutom antecknas på vilket sätt planen avses bli genomförd och övervakad. På sådana arbetsplatser som inte omfattas av någon av samarbetslagarna kan en plan upprättas i samarbete med personalen eller en företrädare för personalen.

I 4 § föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att diskutera utvecklingen av arbetstagares yrkeskompetens. Om en arbetsgivare som inte omfattas av någon av samarbetslagarna inte har upprättat en utbildningsplan som avses i 3 § 3 mom., ska arbetsgivaren, om en arbetstagare begär det, med arbetstagaren diskutera frågor som gäller utvecklingen av arbetstagarens yrkeskompetens. Om arbetstagaren så vill kan han eller hon ta med förtroendemannen eller en annan företrädare för arbetstagarna i diskussionerna med arbetsgivaren. Arbetstagaren kan

också befullmäktiga en företrädare för arbetstagarna som valts på arbetsplatsen att hos arbetsgivaren begära att sådana diskussioner förs.

Arbetsgivarnas aktivitet när det gäller att utveckla arbetstagarnas yrkeskompetens stöds genom särskilda ekonomiska incitament. I 5 § hänvisas det till bestämmelser om ekonomiska incitament. Bestämmelser om villkoren för beviljandet av skatteavdrag finns i 56 § i näringskattelagen och i 10 f § i inkomstkattelagen för gårdsbruk, och bestämmelser om utbildningsersättning i lagen om ersättning för utbildning. Enligt näringskattelagen och inkomstkattelagen för gårdsbruk får utbildningsavdrag under skatteåret göras för högst tre utbildningsdagar per arbetstagare.

2.1.2 Lagen om ersättning för utbildning

Lagen om ersättning för utbildning trädde i kraft den 1 januari 2014. Syftet med lagen är att förbättra arbetsgivarnas möjligheter att ordna utbildning för sina anställda i syfte att utveckla deras yrkeskompetens. I lagen finns bestämmelser om villkoren för och sätten att ersätta arbetsgivarna för de kostnader som orsakas av de löner som dessa betalar till arbetstagarna för den tid arbetstagarna deltar i sådan utbildning som avses i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen.

I 2 § föreskrivs om lagens tillämpningsområde. Lagen tillämpas på ersättandet av de kostnader som ordnandet av utbildning orsakar (utbildningsersättning) de arbetsgivare som inte har rätt till utbildningsavdrag enligt 56 § 6 mom. i näringskattelagen eller 10 f § 6 mom. i inkomstkattelagen för gårdsbruk. De arbetsgivare som näringskattelagen eller inkomstkattelagen för gårdsbruk tillämpas på ersätts för kostnaderna genom ett extra avdrag som får göras vid beskattningen av näringsinkomst.

Lagen tillämpas dock inte på statliga ämbetsverk och inrättningar, riksdagens kansli, republikens presidents kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli, statens revisionsverk, Finlands Bank eller Folkpensionsanstalten. Lagen tillämpas inte heller på hushållsarbetsgivare. Vad som i lagen föreskrivs om arbetstagare gäller även tjänsteinnehavare. Statens ämbetsverk och inrättningar lämnade systemet för utbildningsersättning vid ingången av 2021, och i lagen upphävdes eller ändrades de bestämmelser som gäller betalning av utbildningsersättning till statliga ämbetsverk och inrättningar.

Utbildningsersättning kan således beviljas

- samfund som avses i 20 § i inkomstkattelagen (1535/1992), bortsett från de undantag som nämns ovan,
- kommuner, välfärdsområden, församlingar och andra samfund som avses i 21 § i inkomstkattelagen, bortsett från de undantag som nämns ovan,
- universiteten och yrkeshögskolorna, samt
- föreningar och stiftelser.

I 4 § finns bestämmelser om förutsättningarna för att en arbetsgivare ska ha rätt att få ersättning för en utbildning som den ordnat. För det första ska utbildningen basera sig på en sådan plan som avses i 3 § i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen. Om arbetsgivaren inte har någon sådan plan eller om den utbildning som ordnas inte ingår i en utbildningsplan som upprättats på arbetsplatsen, berättigar utbildningen inte till

utbildningsersättning. Om utbildningen baserar sig på en plan och upprätthåller och främjar arbetstagarnas yrkeskunnande, ska den dessutom uppfylla de villkor som föreskrivs i 1–3 punkten. Enligt villkoren har arbetsgivaren rätt till utbildningsersättning för utbildning

1) som pågår oavbrutet i minst en timme,

2) för vilken arbetsgivaren betalar lön till arbetstagaren, och

3) ingen lönesubvention enligt 7 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) har beviljats för lönekostnaderna för en arbetstagare som deltar i utbildningen.

Bestämmelser om utbildningsersättningens storlek finns i 5 § i lagen. Utbildningsersättningen utgör 10 procent av den lönekostnad som används som grund för utbildningsersättningen. Den lönekostnad som används som grund för utbildningsersättningen räknas fram så att arbetstagarnas genomsnittliga dagslön multipliceras med antalet utbildningsdagar som berättigar till utbildningsersättning. Den genomsnittliga dagslönen beräknas så att den lönesumma enligt 19 a § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998), nedan *finansieringslagen*, som utgör grund för arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremie divideras med det genomsnittliga antal arbetstagare som arbetsgivaren har i sin tjänst och den kvot som på detta sätt fås divideras med talet 200. Med utbildningsdag avses en dag under vilken utbildning pågått i minst sex timmar. En utbildningsdag kan även bestå av flera utbildningar eller utbildningsperioder vars sammanräknade längd under ett kalenderår är minst sex timmar. Utbildningsersättning betalas för högst tre utbildningsdagar per arbetstagare och kalenderår.

Arbetsgivare som omfattas av lagens tillämpningsområde ansöker om utbildningsersättning hos Sysselsättningsfonden. Arbetsgivaren ska ansöka om utbildningsersättningen hos Sysselsättningsfonden före utgången av januari kalenderåret efter försäkringsåret. Sysselsättningsfonden meddelar ett beslut om utbildningsersättningens belopp och utbildningsersättningen betalas till arbetsgivaren eller dras av från den arbetslöshetsförsäkringspremie som fastställs enligt finansieringslagen. Finansministeriet betalar till Sysselsättningsfonden på ansökan kalenderårsvis det belopp som fonden betalat ut i utbildningsersättning till arbetsgivarna.

2.2 Bedömning av nuläget

I sitt regeringsprogram har regeringen åtagit sig att fatta beslut som stärker de offentliga finanserna med ett nettobelopp på 6 miljarder euro beräknat på 2027 års nivå. Finlands offentliga finanser har försämrats och de redan fastställda anpassningsåtgärderna räcker inte till för att säkerställa att skuldkvoten i de offentliga finanserna stabiliseras före 2027. Utan ytterligare åtgärder närmar sig den offentliga sektorns skuld 90 procent i förhållande till bruttonationalprodukten 2028. Det krävs nya åtgärder för att stärka de offentliga finanserna också med tanke på efterlevnaden av EU:s finanspolitiska regler. Därför har regeringen beslutat om ytterligare åtgärder som stärker de offentliga finanserna med cirka 3 miljarder euro. Syftet är att förhindra okontrollerad nedgång i ekonomin och undvika att Finland blir föremål för EU-förfarandet vid alltför stora underskott. Besparingarnas andel i regeringens nya åtgärdshelhet för att stärka de offentliga finanserna är cirka 1,6 miljarder euro på 2028 års nivå. På grund av det svåra läget inom den offentliga ekonomin är anpassningsåtgärderna omfattande och riktas till alla förvaltningsområden. Som en del av de nya sparåtgärderna har regeringen fattat beslut

om att slopa utbildningsavdraget för arbetsgivare, eftersom de mål som uppställts för avdraget inte har uppnåtts.²

Nuläget för utbildningsavdraget för arbetsgivare har bedömts i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om inkomstskatteskalen för 2025 och lag om ändring och temporär ändring av inkomstskattelagen samt till vissa andra skattelagar (RP 108/2024 rd). I proposition hänvisas till sakkunniggruppen för företagsbeskattning (2017) bedömning, enligt vilken utbildningsavdraget är ett ineffektivt och administrativt tungt stöd för företagen. Utbildningsavdraget har utnyttjats i mindre omfattning än vad som ursprungligen beräknades, och villkoren för att få avdraget (bl.a. upprättandet av en utbildningsplan) har bedömts vara arbetsdryska i förhållande till skattenytan.³

Upprättandet av utbildningsplanen och skattenytan av det är varandras motparter. Eftersom skattenytan avskaffas blir bestämmelserna i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen utan betydelse i fråga om de arbetsgivare inom den privata sektorn och de arbetsgivare som idkar jordbruk som bestämmelserna i näringskattelagen och inkomstskattelagen för gårdsbruk tillämpas på. Till följd av att utbildningsavdraget slopas behöver tillämpningsområdet för lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen ändras så att lagen i fortsättningen endast gäller arbetsgivare som har rätt till utbildningsersättning samt deras arbetstagare och personer som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till dem. Slopandet av utbildningsavdraget och ändringen av lagens tillämpningsområde medför också behov av tekniska ändringar i lagen.

På motsvarande sätt ska tillämpningsområdet för lagen om ersättning för utbildning ändras tekniskt med anledning av att utbildningsavdraget slopas och hänvisningarna till lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och till inkomstskattelagen för gårdsbruk stryks.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att genomföra de ändringsbehov i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen och lagen om ersättning för utbildning som medförs av slopandet av utbildningsavdraget för arbetsgivare.

4 Förslagen och deras konsekvenser

Slopandet av utbildningsavdraget för arbetsgivare medför behov av att ändra bestämmelser i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen och lagen om ersättning för utbildning. Det föreslås inga ändringar i möjligheten att få utbildningsersättning i fråga om de arbetsgivare som lagen om ersättning för utbildning tillämpas på.

Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen ändras så att lagen endast tillämpas på arbetsgivare som har rätt till utbildningsersättning samt på deras arbetstagare och personer som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till dem. Lagen avses inte längre tillämpas på de arbetsgivare som tidigare har haft rätt till utbildningsavdrag för arbetsgivare. I lagen görs också tekniska

² Planen för de offentliga finanserna 2025–2028. [Orpos regering: Syftet med de beslut som fattats är att förhindra okontrollerad nedgång i ekonomin – Finansministeriet \(vm.fi\)](#), 16.4.2024.

³ Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om inkomstskatteskalen för 2025 och lag om ändring och temporär ändring av inkomstskattelagen samt till vissa andra skattelagar (RP 108/2024 rd).

ändringar med anledning av slopandet av utbildningsavdraget och den föreslagna ändringen av lagens tillämpningsområde.

Dessutom föreslås en teknisk ändring av tillämpningsområdet för lagen om ersättning för utbildning så att hänvisningarna till lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och till inkomstskattelagen för gårdsbruk stryks.

Vid finansministeriet har man berett förslag som gäller slopandet av utbildningsavdraget. Konsekvenserna av slopandet av utbildningsavdraget för arbetsgivare har bedömts i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om inkomstskatteskalen för 2025 och lag om ändring och temporär ändring av inkomstskattelagen samt till vissa andra skattelagar (RP 108/2024 rd).⁴

I 4 § i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att diskutera utvecklingen av arbetstagarens yrkeskompetens med arbetstagaren. Om en arbetsgivare som avses i 3 § 3 mom. i lagen inte har upprättat någon plan för utveckling av arbetstagares yrkeskompetens, ska arbetsgivaren, om en arbetstagare begär det, med arbetstagaren diskutera frågor som gäller utvecklingen av arbetstagarens yrkeskompetens. Med en arbetsgivare som avses i 3 § 3 mom. avses en arbetsgivare som inte omfattas av tillämpningsområdet för någon av samarbetslagarna. En sådan arbetsgivare är till exempel ett företag som regelbundet har färre än 20 arbetstagare anställda i arbetsavtalsförhållande. Den föreslagna ändringen av tillämpningsområdet för lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen innebär att 4 § i lagen inte längre tillämpas på de arbetsgivare som inte omfattas av tillämpningsområdet för samarbetslagarna och som tidigare inte har haft rätt till utbildningsavdrag för arbetsgivare eftersom de inte har upprättat en sådan utbildningsplan som avses i 3 § 3 mom. i lagen.

Med beaktande av det snäva tillämpningsområdet för 4 § i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen bedöms ändringen inte ha en betydande effekt. En annan anledning till detta är att arbetsgivaren enligt den allmänna förpliktelse som föreskrivs i 2 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) ska se till att arbetstagaren kan klara sitt arbete även när företagets verksamhet, det arbete som utförs eller arbetsmetoderna förändras eller utvecklas. Med detta avses till exempel handledning, inskolning eller utbildning beroende på vad ändringarna i arbetet förutsätter. Arbetsgivaren ska dessutom sträva efter att främja arbetstagarens möjligheter att utvecklas enligt sin förmåga för att avancera i yrket. Arbetsgivare kan diskutera med sina arbetstagare om frågor som gäller arbetstagarnas yrkeskompetens till exempel i samband med regelbundna utvecklingssamtal och erbjuda arbetstagarna utbildning.

Kompetensutvecklingskulturen har traditionellt varit stark på finländska arbetsplatser, och på lång sikt har den utvecklats i positiv riktning. Under de senaste fem åren har tillväxten planat ut. Efter covid-19-pandemin har deltagandet i utbildning som arbetsgivaren erbjuder minskat och blivit på en nivå som är lägre än tidigare.⁵ Det finns många metoder för kompetensutveckling på arbetsplatserna, och utbildning som arbetsgivaren erbjuder är endast en bland dem. Enligt en MEADOW-undersökning⁶ som gjordes vid årsskiftet 2021–2022 ansåg

⁴ Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om inkomstskatteskalen för 2025 och lag om ändring och temporär ändring av inkomstskattelagen samt till vissa andra skattelagar (RP 108/2024 rd).

⁵ Arbets- och näringsministeriets publikationer 2024:16, Arbetslivsbarometern 2023.

⁶ Arbetsgivarenkäten genomfördes med stratifierad slumpmässig sampling av företag och offentliga samfund som ingår i företags- och arbetsställeregistret och som sysselsätter minst 10 personer. Som

arbetsgivare i organisationer med över tio anställda att de viktigaste metoderna för att utveckla kompetensen hos de anställda är ömsesidigt lärande mellan arbetskamraterna, utvecklingssamtal mellan chefen och medarbetarna samt att de anställda deltar i utvecklingen av verksamheten, produkterna och tjänsterna. Arbetstagarna på samma arbetsplatser ansåg att den egna kompetensen främst utvecklas genom att lära sig saker i samband med arbetet och av arbetskamraterna. Att lära sig nya uppgifter och ansvar ansågs också vara en viktig metod för kompetensutveckling. Deltagande i utbildningar kom först efter dessa. Till exempel ansågs studier med hjälp av webbmateriel ofta inte vara en betydande metod att utveckla den egna kompetensen.⁷

I utkastet till regeringens proposition med förslag till ändring av samarbetslagen⁸ föreslås det att tillämpningströskeln för samarbetslagen höjs så att samarbetslagen i fortsättningen ska tillämpas på företag, sammanslutningar och filialer som regelbundet sysselsätter minst 50 arbetstagare. I lagen föreslås dock bestämmelser om en skyldighet som gäller förenklad dialog för arbetsgivare hos vilka antalet arbetstagare i anställningsförhållande regelbundet uppgår till 20–49. Med dialog avses att arbetsgivaren och företrädare för personalen behandlar ärenden på ett sätt som främjar tillräckligt och rättidigt informationsutbyte mellan arbetsgivaren och personalen samt personalens möjligheter till inflytande i ärenden som gäller personalens arbete, arbetsförhållanden eller ställning. Föremålen för dialogen och sätten att genomföra den ska fastställas på det sätt som anses ändamålsenligt i företaget eller sammanslutningen. Arbetsgivare som regelbundet sysselsätter 20–49 arbetstagare kommer inte längre att omfattas av skyldigheten att utarbeta en utvecklingsplan för arbetsgemenskapen.

De föreslagna ändringarna i samarbetslagen innebär att 3 § 3 mom. i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen kommer att tillämpas på fler arbetsgivare, om inga ändringar görs i tillämpningsområdet för lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen, eftersom dessa arbetsgivare inte längre kommer att ha en skyldighet att utarbeta en utvecklingsplan för arbetsgemenskapen som avses i samarbetslagen. I praktiken kommer dessa arbetsgivare inte heller att upprätta en utbildningsplan enligt 3 § 3 mom. i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen, eftersom utbildningsavdraget

stratum användes uppgifter om organisationens storlek och bransch. Arbetsgivarenkäten besvarades av sammanlagt 1 478 företrädare för arbetsgivare. Av dessa var tre fjärdedelar från den privata sektorn och en fjärdedel från den offentliga sektorn. Svarsprocenten i materialet var 34 %. Enkäten besvarades aktivast av små organisationer med 10–49 anställda, inom staten, inom privata utbildningstjänster och privata social- och hälsovårdstjänster samt inom finansierings-, försäkrings- och fastighetsbranschen. Enkäten besvarades minst aktivt av större organisationer samt av kommunerna och inom byggbranschen. Arbetstagarenkäten genomfördes vid de organisationer som hade deltagit i arbetsgivarenkäten. Ett sampel på fyra till åtta personer valdes ut vid varje organisation som hade besvarat arbetsgivarenkäten. Till dessa personer sändes en webbenkät. Sammanlagt 1 816 svar lämnades in och svarsprocenten var 26. Kvinnor, högskoleutbildade och äldre arbetstagare besvarade enkäten aktivare än män, lägre utbildade arbetstagare och yngre arbetstagare. Bland branscherna besvarades enkäten aktivast och minst aktivt inom samma branscher som arbetsgivarenkäten, vilket orsakade en dubbel snedvridning i materialet. För att korrigera bias beräknades viktkoefficienter för båda materialen och resultaten kan med vissa begränsningar generaliseras till att gälla finländska organisationer som sysselsätter minst 10 personer och deras arbetstagare.

⁷ Lyly-Yrjänäinen, M., Selander, K., Alasoini, T. (2023). Jatkuva oppiminen työorganisaatioissa: Mitkä keinot ovat tärkeitä ja miten oppiminen toteutuu? MEADOW-publikation. Helsingfors: Programmet ARBETE2030.

⁸ Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av samarbetslagen (utlåtande.fi).

slopas. På motsvarande sätt, om ändringar inte görs i tillämpningsområdet för lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen, kan dessa arbetsgivares arbetstagare enligt 4 § i lagen begära att arbetsgivaren diskuterar frågor som gäller utvecklingen av arbetstagarens yrkeskompetens med dem, eftersom arbetsgivaren inte har upprättat en utbildningsplan.

De sammantagna konsekvenserna av de föreslagna lagändringarna bedöms vara ringa med beaktande av den allmänna förpliktelsen i 2 kap. 1 § i arbetsavtalslagen och de motiveringar som ovan har presenterats i samband med den. Företag, sammanslutningar och filialer som regelbundet sysselsätter 20–49 arbetstagare kan också ta med frågor som gäller utvecklingen av arbetstagarnas yrkeskompetens som en del av den regelbundna dialogen.

Slopandet av utbildningsavdraget medför också behov av tekniska ändringar i bestämmelsen om tillämpningsområdet för lagen om ersättning för utbildning. Den föreslagna ändringen medför ingen ändring i sak i lagens tillämpningsområde.

5 Alternativa handlingsvägar

Till följd av slopandet av utbildningsavdraget för arbetsgivare är det nödvändigt att göra ändringar i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen och lagen om ersättning för utbildning för att lagarna ska vara läsbara och tydliga.

I avsnitt 4 Förslagen och deras konsekvenser beskrevs vilka konsekvenser de föreslagna ändringarna i tillämpningsområdet för lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen har för tillämpningen av 4 § i lagen. Vid beredningen av propositionen har man också bedömt ett alternativ där en motsvarande skyldighet för arbetsgivaren att med arbetstagaren diskutera utvecklingen av arbetstagarens yrkeskompetens fogas till den övriga arbetslagstiftningen. Vid beredningen ansågs dock att den allmänna förpliktelsen i 2 kap. 1 § i arbetsavtalslagen i tillräcklig mån tryggar växelverkan mellan arbetsgivaren och arbetstagaren i fråga om upprätthållandet och utvecklingen av arbetstagarens yrkeskompetens. På grund av de ringa konsekvenserna av de föreslagna ändringarna beslutade man vid beredningen att inte foga någon motsvarande skyldighet till den övriga arbetslagstiftningen.

6 Remissvar

Arbetstagarorganisationerna motsätter sig slopandet av utbildningsavdraget för arbetsgivare. Enligt utlåtandena försvagar slopandet avsevärt utvecklingen och upprätthållandet av arbetstagarnas yrkeskompetens samt möjligheterna till kontinuerligt lärande. Största delen av arbetstagarna faller utanför den föreslagna avgränsningen av tillämpningsområdet, och företagen har inget ekonomiskt incitament att erbjuda arbetstagarna utbildning eller att upprätta utbildningsplaner i de situationer som lagen blir tillämplig. På basis av remissvaren är det sannolikt att mängden yrkesutbildning och planeringen av den kommer att minska. Förslaget anses också försätta arbetstagarna vid privata företag i en ojämlik ställning.

Enligt utlåtandena från arbetstagarorganisationerna har de mål som ursprungligen ställdes för utbildningsavdraget inte uppnåtts. I stället för att slopa utbildningsavdraget bör man enligt utlåtandena söka effektivare sätt att rikta skatteavdraget eller utveckla en ersättande modell. Enligt utlåtandena granskas inga alternativ till slopandet i propositionen, och motiveringen till slopandet av avdraget anses vara otillräcklig. I utlåtandena från arbetstagarorganisationerna anses det att arbetsgivarens skyldighet att diskutera utvecklingen av arbetstagarens yrkeskompetens med arbetstagaren bör fogas till den övriga arbetslagstiftningen och att det ska

utfärdas bestämmelser om sanktioner för arbetsgivare som försummar att erbjuda möjligheter att utveckla yrkeskompetensen.

Enligt arbetsgivarorganisationerna förutsätter tillväxten av konkurrenskraften och tillgången på kompetent arbetskraft att möjligheterna till kontinuerligt lärande för finländska arbetstagare upprätthålls och utvecklas. En del av remissinstanserna motsätter sig slopandet av utbildningsavdraget och anser att slopandet starkare överför ansvaret för att ordna utbildning på arbetsgivaren. Den motivering för att slopa avdraget som beskrivs i propositionen och beskrivningen av de konsekvenser som slopandet har för utbildningsanordnare anses vara otillräckliga. En del av remissinstanserna anser å andra sidan att de mål som uppställts för avdraget inte har nåtts. En orsak till detta är att förutsättningarna för att få avdraget och skattenytan av avdraget inte har varit i balans. Till denna del anses propositionen vara motiverad och välgjord.

Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT framför i sitt utlåtande att det är viktigt att slopandet av utbildningsavdraget inte riktas mot kommunerna och välfärdsområdena. Slopandet försvagar dock möjligheterna för företag som ägs av kommunerna och välfärdsområdena att utveckla kompetensen hos sina anställda.

Sysselsättningsfonden konstaterar i sitt utlåtande att de föreslagna ändringarna är behövliga för verkställigheten av utbildningsersättning. De föreslagna ändringarna innebär ingen ändring i sak i tillämpningsområdet för utbildningsersättningen, och utbildningsersättning kommer att beviljas på samma grunder som för närvarande. Enligt utlåtandet bör ändringarna träda i kraft samtidigt med de ändringar som gäller slopandet av utbildningsavdraget.

Med anledning av remissvaren har motiveringen för slopandet av utbildningsavdraget för tydlighetens skull tagits med i propositionen. De föreslagna ändringarna föreslås träda i kraft samtidigt som de ändringar som gäller slopandet av utbildningsavdraget.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen

2 §. Tillämpningsområde. Utbildningsavdraget för arbetsgivare stryks i näringskattelagen och inkomstskattelagen för gårdsbruk, och därför föreslås det att paragrafens 1 mom. ändras så att de arbetsgivare som omfattas av tillämpningsområdet för näringskattelagen och inkomstskattelagen för gårdsbruk avgränsas utanför lagens tillämpningsområde. Lagen ska tillämpas på de arbetsgivare som har rätt till utbildningsersättning enligt lagen om ersättning för utbildning.

Det föreslagna momentet innehåller en förteckning över de arbetsgivare som lagen tillämpas på. Lagen tillämpas på de arbetsgivare som nämns i förteckningen i 1 mom. samt på deras arbetstagare och personer som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till dem, med de undantag som nämns i 2 mom. Tillämpningsområdet för lagen avses motsvara etablerad tillämpningspraxis för beviljande av utbildningsersättning.

Enligt 1 punkten i momentet tillämpas lagen på samfund som är befriade från inkomstskatt enligt 20 § i inkomstskattelagen i deras egenskap av arbetsgivare.

Enligt 2 punkten i momentet tillämpas lagen på delvis skattefria samfund enligt 21 § i inkomstskattelagen i deras egenskap av arbetsgivare.

Enligt 3 punkten i momentet tillämpas lagen på universiteten och yrkeshögskolorna i deras egenskap av arbetsgivare. Med universitet avses ett universitet som omfattas av tillämpningsområdet för universitetslagen (558/2009) och med yrkeshögskola en yrkeshögskola som omfattas av tillämpningsområdet för yrkeshögskolelagen (932/2014).

Enligt 4 punkten i momentet tillämpas lagen på föreningar och stiftelser i deras egenskap av arbetsgivare.

3 §. Utbildningsplan. I 1 mom. stryks omnämmandet av skatteavdraget. Omnämmandet är onödigt, eftersom skatteavdraget stryks i näringskattelagen och inkomstskattelagen för gårdsbruk.

5 §. Utbildningsersättning. I paragrafen stryks omnämmandet av skatteavdrag enligt näringskattelagen och inkomstskattelagen för gårdsbruk. Omnämmandet är onödigt eftersom skatteavdraget slopas. Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet i den föreslagna paragrafen.

7.2 Lagen om ersättning för utbildning

2 §. Tillämpningsområde. Utbildningsavdraget för arbetsgivare stryks i näringskattelagen och inkomstskattelagen för gårdsbruk, och därför föreslås det att hänvisningarna till näringskattelagen och inkomstskattelagen för gårdsbruk stryks i paragrafens 1 mom. Lagen ska i fortsättningen tillämpas på ersättande av kostnader som ordnandet av utbildning orsakar (utbildningsersättning) för de arbetsgivare på vilka lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen tillämpas. Den föreslagna ändringen medför ingen ändring i sak i lagens tillämpningsområde.

På motsvarande sätt som enligt den gällande lagen avses lagen inte tillämpas på statliga ämbetsverk och inrättningar, riksdagens kansli, republikens presidents kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli, statens revisionsverk, Finlands Bank eller Folkpensionsanstalten. Lagen tillämpas inte heller på hushållsarbetsgivare. Det föreslås dock att omnämmandena av de arbetsgivare som lagen inte tillämpas på stryks i 1 mom., eftersom en förteckning över motsvarande aktörer ingår i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 januari 2025.

9 Förhållande till andra propositioner

Propositionen har samband med regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om inkomstskatteskalen för 2025 och lag om ändring och temporär ändring av inkomstskattelagen samt till vissa andra skattelagar, i vilken det föreslås att bestämmelserna om utbildningsavdraget för arbetsgivare upphävs i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och inkomstskattelagen för gårdsbruk.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen (1136/2013) 2 §
1 mom., 3 § 1 mom. och 5 §,
av dem 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1343/2021, som följer:

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på följande arbetsgivare samt på deras arbetstagare och personer som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till dem:

- 1) samfund som är befriade från inkomstskatt enligt 20 § i inkomstskattelagen (1535/1992),
- 2) delvis skattefria samfund enligt 21 § i inkomstskattelagen,
- 3) universiteten och yrkeshögskolorna,
- 4) föreningar och stiftelser.

3 §

Utbildningsplan

För att få den utbildningsersättning som avses i 5 § ska arbetsgivaren upprätta en utbildningsplan för utveckling av arbetstagarnas yrkeskompetens.

5 §

Utbildningsersättning

Bestämmelser om utbildningsersättning finns i lagen om ersättning för utbildning (1140/2013).

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om ersättning för utbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ersättning för utbildning (1140/2013) 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1055/2020, som följer:

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på ersättande av kostnader som ordnandet av utbildning orsakar (*utbildningsersättning*) för de arbetsgivare på vilka lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen (1136/2013) tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 10 oktober 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Arbetsminister Arto Satonen

1.

Lag

om ändring av lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen (1136/2013) 2 §
1 mom., 3 § 1 mom. och 5 §,
av dem 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1343/2021, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på arbetstagare och personer i offentligrättsligt anställningsförhållande samt på deras arbetsgivare.

Föreslagen lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på *följande arbetsgivare samt på deras* arbetstagare och personer *som står i* offentligrättsligt anställningsförhållande *till dem:*

1) *samfund som är befriade från inkomstskatt enligt 20 § i inkomstskattelagen (1535/1992),*

2) *delvis skattefria samfund enligt 21 § i inkomstskattelagen,*

3) *universiteten och yrkeshögskolorna,*

4) *föreningar och stiftelser.*

3 §

Utbildningsplan

För att få det skatteavdrag som avses i 5 § *eller ett motsvarande ekonomiskt incitament* ska arbetsgivaren upprätta en utbildningsplan för utveckling av arbetstagarnas yrkeskompetens.

3 §

Utbildningsplan

För att få den utbildningsersättning som avses i 5 § ska arbetsgivaren upprätta en utbildningsplan för utveckling av arbetstagarnas yrkeskompetens.

Gällande lydelse

5 §

Skatteavdrag och motsvarande ekonomiska incitament

Bestämmelser om villkoren för beviljandet av skatteavdrag finns i 56 § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) och i 10 f § i inkomstskattelagen för gårdsbruk (543/1967), och bestämmelser om utbildningsersättning i lagen om ersättning för utbildning (1140/2013).

Föreslagen lydelse

5 §

Utbildningsersättning

Bestämmelser om utbildningsersättning finns i lagen om ersättning för utbildning (1140/2013).

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om ersättning för utbildning

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om ersättning för utbildning (1140/2013) 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1055/2020, som följer:

I enlighet med riksdagens beslut:

Gällande lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på ersättande av kostnader som ordnandet av utbildning orsakar (***utbildningsersättning***) för de arbetsgivare som inte har rätt till utbildningsavdrag enligt 56 § 6 mom. i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) eller 10 f § 6 mom. i inkomstskattelagen för gårdsbruk (543/1967). *Denna lag tillämpas dock inte på riksdagens kansli, republikens presidents kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli, statens revisionsverk, Finlands Bank eller Folkpensionsanstalten. Denna lag tillämpas inte heller på hushållsarbetsgivare.*

Föreslagen lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på ersättande av kostnader som ordnandet av utbildning orsakar (***utbildningsersättning***) för de arbetsgivare *på vilka lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen (1136/2013) tillämpas.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .